

szexuális téren a legtöbb „kultúrember” viselkedését uralja. [...] Az emberek egyáltalán NEM ŐSZINTÉK NEMI DOLGOKBAN. Nem mutatják meg nemi életüket a maga valóságában, hanem hazugságokból szőtt, vastag lepelletel takarják azt be, mintha zord volna az időjárás a szexualitás világában. [...] Csak a gyermekkori élmények adják meg a magyarázatát a későbbi megrázó élményekkel szemben tanúsított érzékenységnek is, s csak ha ezeket a rendszerint elfelejtett emléknymokat is földerítjük és tudatosossá tesszük, csak akkor tudunk a körtünettel megbirkózni. [...] A gyermekkor ezen hatalmas VÁGYTELJESÜLÉSI TÖREKVÉSEIT általában szexuális természetűeknek mondhatjuk. [...] Hogy a legtöbb ember, orvosi megfigyelők csakúgy, mint mások, a gyermek nemi életéről hallani sem akarnak, nagyon is érthető. A kultúrára nevelés nyomása elfeledtette velük a saját infantilis nemi ténykedésüket, s most már nem akarják, hogy az elfojtott dolgokra emlékeztessék őket. [...]

(A Clark Universityn tartott 1909-es előadássorozat. Ford. Ferenczi Sándor. In Sigmund Freud: Pszichoanalízis. Budapest, 1912. 7., 44., 45., 47.)

A pszichoszexuális impotencia analitikus értelmezése és gyógyítása

FERENCZI SÁNDOR⁶

[...] Freud kitűnő műve a szexualitás egyéni fejlődéstörténetéről (*Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie*⁷) megtanított minket arra, hogy a gyer-

⁶ Orvos, pszichoanalitikus, a magyar pszichoanalitikai iskola megteremtője, Freud közeli barátja (1873–1933). A magyar szellemi életben is otthon érezte magát, barátaival és a magyar pszichoanalitikus iskola körével rendszeresen találkozott. Törzshelyük az Erzsébet körúti Royal Szálló vendéglője volt.

⁷ *Azaz Három értekezés a szexualitás elméletéről.* Az 1905-ben született művet magyarul Ferenczi Sándor fordította le 1915-ben, az 1914-es bővített harmadik német kiadás alapján. A három értekezés: I. A nemiség tévútjai, II. A gyermeki szexualitás, III. A serdülőkori átalakulás.

mek első szexuális benyomásait közvetlen környezetéből meríti, s hogy ezek a benyomások mindig jelentékeny irányító erő gyanánt hatnak a szexuális tárgy későbbi megválasztásánál. Megtörténik azonban, hogy egyéni hajlam folytán vagy külső körülmények [...] hatása alatt ez az incesztuózus (vérfertőző) tárgyválasztása rögzítődik. Az egyén fejlődésnek induló moralitása azonban teljes erővel tiltakozik ellene, és az ERKÖLCSBE ÜTKÖZŐ VÁGYAKAT ELYNYOMJA. [...] De ez az elnyomás egyúttal a neurózis kezdetét is jelenti [...]. Ámde a tudatalatti csak addig uralkodik az ember testi és lelki egyenisége felett, míg az analízis ki nem deríti a benne rejtőző gondolatok tartalmát. Ha e gondolatokba a tudat fénye bevilágít, vége szakad a tudatalan komplexum zsarnoki hatalmának; a félretolt gondolatok megszűnnek fel-felhalmozódó érzelmek le nem reagálható gyűjtőhelyei lenni, és bekapcsolódnak a képzettársítás rendes láncolatába. [...]

(1908. In: *Ferenczi Sándor: Lélekgógyászat. Válogatott írások.*
Vál. Gulyás Katalin. Budapest, 1991. 25–46.)

Babits Mihály emlékei

1920. november 15.⁸

SZABÓ LŐRINC

– Álmaimra most is nagyon emlékszem. Félttem elaludni, olyan rossz álmaim voltak. Megtettem, hogy tűt vittem az ágyba, és szúrdaltam magamat, hogy el ne aludjam. Persze hiába.

– Egyszer cirkuszban voltam, és ott produkálta magát egy fiú és egy lány. Én beleszerettem magamat mind a kettőbe. Formális szerelem volt, tudom, mert éjeken át elképzeltem, hogy mi lenne, ha én is beállnék közéjük, és elképzeltem magamnak a combjuk hajlását, és hogy alusznak, jó volna meg-

⁸ Szabó Lőrinc bevezetéséből: „Az itt következő húsz oldalt 1944. november 9-én diktáltam gépbe. Szórol szóra elmondtam, amit Babits Mihály 1920 őszén sok estén, többnyire vacsora közben és után, nekem magáról mesélt ... [...]”